

PhDr. **Vít Erban**, Ph.D.
tel.: 389 033 524
e-mail: erban@jcu.cz
www: <http://www2.tf.jcu.cz/~erban>

Antropologický seminář 1.

Zaměření:

Student je prostřednictvím četby klasických kulturně antropologických textů, diskuze nad promítnutými dokumentárními filmy s etnografickou a antropologickou tematikou, případně s přizvanými hostujícími odborníky seznamován s některými základními otázkami lidství, které spíše než k jednoznačné odpovědi vyzývají k zamyšlení. Záměrem semináře je tedy nácvik pozorné reflexe a analýzy celospolečenských témat v co nejširších souvislostech, které inspirují k vlastním úvahám a otevírají prostor dialogu. Cílem je naučit se používat antropologický koncept kultury k promýšlení mnoha problémů současného multikulturního světa.

Forma pro PS:

Domácí četba zadaných textů a jejich výklad, společný rozbor, kontrola porozumění a diskuze nad tématem, diskuze nad společně shlédnutými filmy či s přizvanými odborníky.

Forma pro KS:

Seminář pro studenty kombinovaného studia je založen na zpracování textů, jež stejnou nebo podobnou problematiku řeší vzájemně se doplňujícím, odlišným či přímo protikladným způsobem.

Zápočet PS:

- samostatné zpracování zadaných textů či shlédnutých audiovizuálních děl
- aktivní účast v diskuzi
- max. 3 zameškané hodiny

Postup při domácí přípravě:

- v několika větách vlastními slovy písemně shrňte a zformulujte hlavní myšlenku, vyznění či problematiku textu nebo promítnutého filmu; dílo nepopisujte, ale pokuste se vyjádřit své porozumění toho, co jím chtěl autor říci
- zformulujte případné nejasnosti nebo doplňující dotazy
- písemně zformulujte alespoň tři otázky do diskuze (může jít i o otázky obecnější a jen volně vyplývající z tématu, avšak vždy takové, na které není zcela jasná odpověď a které pravděpodobně nepoloží ostatní)
- písemnou přípravu v rozsahu max. 1 strany zašlete e-mailem do večera předchozího dne (do předmětu zprávy uveďte zkratku předmětu NČAT1), druhý výtisk (kopii) si přineste na hodinu

Zápočet KS:

1. vybrat si téma ze seznamu a k němu si přečíst alespoň dvě uvedené knihy
2. knihy písemně zpracovat, tj. vlastními slovy vyjádřit jejich hlavní vyznění (v celkovém rozsahu 10-12 normostran)
3. knihy (jejich východiska či závěry) navzájem porovnat (2-3 normostrany)
4. práci zaslat mailem, do předmětu zprávy prosím zadat zkratku předmětu KČAT

Tematické okruhy a literatura pro KS:

- ANTROPOLOG V CIZÍ KULTUŘE:
 - Lévi-Strauss, C.: *Smutné tropy*. Praha, Odeon 1966
 - Clusters, P.: *Kronika indiánů Guayakí*. Praha, Argo 2003
 - Kandert, J.: *Každodenní život vesničanů středního Slovenska v šedesátých až osmdesátých letech 20. století*. Praha, Karolinum 2004

- Halászová, V.: *Devět bran k tajemství hory Kóra*. Praha, Academia 2006
- OTÁZKA LIDSKÉ PŘIROZENOSTI:
 - Komárek, S.: *Lidská přirozenost*. Praha, Vesmír 1998
 - Wilson, E. O.: *O lidské přirozenosti*. Praha, Nakladatelství Lidové noviny 1993
 - Lorenz, K.: *Odumírání lidskosti*. Praha, Mladá fronta 1997
 - Diamond, J.: *Třetí šimpanz*. Litomyšl / Praha, Paseka 2004
 - Eibl-Eibesfeldt: *Člověk – bytost v sázce*. Praha, Academia 2005
 - Marks, J.: *Jsmě téměř 100% šimpanzi?* Praha, Academia 2006
- OTÁZKA POKROKU A KULTURNÍ EVOLUCE:
 - Soustelle, J.: *Čtvero sluncí*. Praha, Argo 2000
 - Wright, R.: *Víc než nic*. Praha, Nakladatelství Lidové noviny 2002
 - Diamond, J.: *Osudy lidských společností*. Praha, Columbus 2000
- KOLAPS KULTURY A ZÁNİK CIVILIZACÍ:
 - Diamond, J.: *Kolaps: proč společnosti přežívají či zanikají*. Praha, Academia 2008
 - Tainter, J. A.: *Kolapsy složitých společností*. Praha, Dokořán 2009
- PŮVOD ČLOVĚKA A OTÁZKA LIDSKÉ ROZMANITOSTI
 - Sykes, B.: *Sedm dcer Eviných*. Praha / Litomyšl, Paseka 2004
 - Wells, S.: *Adam a jeho rod*. Praha, Argo / Dokořán 2005
- "ARCHAICKÉ" A "CIVILIZOVANÉ" MYŠLENÍ:
 - Lévi-Strauss, C.: *Myšlení přírodních národů*. Praha, Dauphin 1996
 - Lévy-Bruhl, L.: *Myšlení člověka primitivního*. Praha, Argo 1999
- KULTURA, MUŽ A ŽENA:
 - Lipovetsky, G.: *Třetí žena*. Praha, Prostor 2000
 - Badinterová, E.: *XY: o mužské identitě*. Litomyšl / Praha, Paseka 2004
 - Beauvoirová, S.: *Druhé pohlaví*. Praha, Orbis 1966
 - Shostak, M.: *Nisa, dcera Kungů: intimní život ženy mizejícího světa*. Praha, Mladá fronta 1993
 - Lippa, R. A.: *Pohlaví: příroda a výchova*. Praha, Academia 2009
 - Jones, S.: *Y: původ mužů*. Praha / Litomyšl, Paseka 2008
- ČLOVĚK A SEXUALITA:
 - Vrhel, F.: *Antropologie sexuality*. Brno, Masarykova univerzita 2002
 - Skupnik, J.: *Manželství a sexualita z antropologické perspektivy*. Brno, Masarykova univerzita 2002
 - Diamond, J.: *Proč máme rádi sex?*. Praha, Academia 2003
- ČLOVĚK A POSVÁTNO:
 - Durkheim, E.: *Elementární formy náboženského života*. Praha, Oikymen 2002
 - Otto, R.: *Posvátno*. Praha, Vyšehrad 1998
 - Eliade, M.: *Posvátné a profánní*. Česká křesťanská akademie, Praha 1994
 - Roszak, T.: *Kde končí pustina: politika a transcendence v postindustriální společnosti*. Praha, Prostor 2005
 - Lyon, D.: *Ježíš v Disneylandu: Náboženství v postmoderní době*. Praha, Mladá fronta 2002
- ČLOVĚK A SMRT:
 - Assman, J.: *Smrt jako fenomén kulturní teorie*. Praha, Vyšehrad 2003
 - Navrátilová, A.: *Narození a smrt v české lidové kultuře*. Praha, Vyšehrad 2004
 - Lutovský, M.: *Hroby předků*. Praha, Academia 1996
 - Obuchová, L. (ed.): *Svět živých a svět mrtvých*. Praha, Ibn Rushd 2001
 - Kolmaš, J.: *Smrt a pohřbívání u Tibeťanů*. Brno, Masarykova univerzita 2003
- ČLOVĚK A ETIKA:
 - Mauss, M.: *Esej o daru*. Praha, Sociologické nakladatelství 1999
 - Ridley, M.: *Původ ctnosti*. Praha, Portál 2000
 - Lipovetsky, G.: *Soumrak povinnosti: bezbolestná etika nových demokratických časů*. Praha, Prostor 1999
- KULTURA A RITUÁL:
 - Gennep, van A.: *Přechodové rituály*. Praha, Nakladatelství Lidové noviny 1996

- Eliade, M.: *Iniciace, rituály, tajné společnosti*. Brno, Computer Press 2004
 - Turner, V.: *Průběh rituálu*. Brno, Computer Press 2004
- KULTURA, SLAVNOST A HRA:
 - Huizinga, J.: *Homo ludens*. Praha, Dauphin 2000
 - Justoň, Z.: *Hudba přírodních národů*. Praha/Liberec, Maťa/Dauphin 1996
- KULTURA A NEMOC:
 - Murphy, R.M.: *Umlčené tělo*. Praha, Sociologické nakladatelství 2001
 - Bonvillainová, N.: *Léčitelství domorodých Američanů*. Praha, Volvox Globator 1999
 - Sontagová, S.: *Nemoc jako metafora*. Praha, Mladá fronta 1997
 - Komárek, S.: *Spasení těla: moc, nemoc a psychosomatika*. Mladá fronta, Praha 2005
- KULTURA ŽIVOTNÍHO STYLU, KVALITA ŽIVOTA A OTÁZKA ŠTĚSTÍ:
 - Lipovetsky, G.: *Paradoxní štěstí: esej o hyperkonzumní společnosti*. Prostor, Praha 2008
 - Bauman, Z.: *Umění života*. Praha, Academia 2010
 - Eriksen, T. H.: *Syndrom velkého vlka: hledání štěstí ve společnosti nadbytku*. Brno, Doplněk 2010
- POSTMODERNÍ KULTURA:
 - Maffesoli, M.: *O nomádství*. Praha, Prostor 2002
 - Lipovetsky, G.: *Éra prázdnoty*. Praha, Prostor 1998
 - Bauman, Z.: *Úvahy o postmoderní době*. Praha, Sociologické nakladatelství 2002
- ČLOVĚK, KULTURA A VZDĚLANOST:
 - Burke, P.: *Společnost a vědění: od Gutenberga k Diderotovi*. Praha, Karolinum 2007
 - Liessmann, K. P.: *Teorie nevzdělanosti: omyly společnosti vědění*. Praha, Academia 2008
- KULTURA, MÉDIA A TECHNOLOGIE:
 - Postman, N.: *Ubavit se k smrti*. Praha, Mladá fronta 1999
 - Eriksen, H.T.: *Tyranie okamžiku*. Brno, Doplněk 2005
 - Bourdieu, P.: *O televizi*. Brno, Doplněk 2002
 - Mander, J.: *Čtyři důvody pro zrušení televize*. Brno, Doplněk 2000
 - Goldsmith, J. – Wu, T.: *Kdo řídí internet: iluze o světě bez hranic*. Praha, Academia 2008

Základní literatura:

- BENEDICTOVÁ, Ruth: *Kulturní vzorce*. Argo, Praha 1999
- LÉVI-STRAUSS, Claude: *Antropologie a problémy moderního světa*. Karolinum, Praha 2012
- LÉVI-STRAUSS, Claude: *Rasa a dějiny*. Atlantis, Brno 1999
- GEERTZ, Clifford: *Interpretace kultur*. Sociologické nakladatelství, Praha 2000
- ERIKSEN, Thomas H.: *Antropologie multikulturních společností*. Triton, Praha 2007
- AUGÉ, Marc: *Antropologie současných světů*. Atlantis, Brno 1999